

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 59 0 Пс 034230 22 Рев
Бања Лука, 11.10.2023. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Горјане Попадић, као предсједника вијећа, Росе Обрадовић и Виоланде Шубарић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Босна и Херцеговина, Министарство, кога заступа Правобранилаштво Босне и Херцеговине, С, против туженог D.D.M. d.o.o. Z., кога заступа С.П. адвокат из Б.Л., ради исплате закупнине, вриједност спора 105,519,24 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Вишег привредног суда у Бањој Луци број 59 0 Пс 034230 21 Пж од 18.3.2022. године, на сједници одржаној 11.10.2023. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се дјелимично усваја и пресуда Вишег привредног суда у Бањој Луци број 59 0 Пс 034230 21 Пж од 18.3.2022. године, преиначава у дијелу којим је жалба туженог одбијена и пресуда Окружног привредног суда у Бијељини број 59 0 Пс 034230 19 Пс од 9.7.2021. године потврђена, тако што се ревизија дјелимично усваја и првостепена пресуда дјелимично преиначава, утолико да се одбија тужбени захтјев тужитеља да му тужени исплати износ од 12.447,22 КМ са законским затезним каматама од 22.4.2019. године, на име пореза на додатну вриједност на обрачунату закупнину за кориштење инжињеријских материјално техничких средстава за период од 1.5.2017. године до 1.5.2018. године, а у осталом дијелу којим је жалба туженог одбијена и првостепена пресуда потврђена у усвајајућем дијелу тужбеног захтјева за исплату закупнине по наведеном основу и за означени период у износу од 73.219,00 КМ, као и у усвајајућем дијелу за исплату износа од 525,00 КМ (на име службених дневница износ од 225,00 КМ на име накнаде за трошкове погонског горива износ од 300,00 КМ), све са законским затезним каматама од 22.4.2019. године до исплате и у односу на одлуку о трошковима поступка ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Окружног привредног суда у Бијељини број 59 0 Пс 034230 19 Пс од 9.7.2021. године, обавезан је тужени да тужитељу на име кориштења материјално техничких средстава за период од 1.5.2017. године до 1.5.2018. године исплати износ од 85.666,22 КМ са законским затезним каматама од 22.4.2019. године до исплате, а одбијен је тужбени захтјев преко досуђеног износа, те је обавезан тужени да тужитељу исплати износ од 225,00 КМ на име додатних трошкова службених дневница и накнаде за трошкове погонског горива у износу од 300,00 КМ (укупно 525,00 КМ), уз обавезу накнаде трошкова поступка тужитељу у износу од 3.180,00 КМ.

Другостепеном пресудом Вишег привредног суда у Бањој Луци број 59 0 Пс 034230 21 Пж од 18.3.2022. године, жалба туженог је дјелимично усвојена и првостепена пресуда преиначена у погледу одлуке о трошковима поступка, тако да су трошкови поступка смањени са износа од 3.180,00 КМ на износ од 2.321,40 КМ, а жалба у преосталом дијелу је одбијена и првостепена пресуда потврђена у погледу главног захтјева и законских затезних камата и одбијен је захтјев туженог за накнаду трошкова састава жалбе у износу 1.895,40 КМ.

Тужени ревизијом побија другостепену пресуду због повреда одредаба парничног поступка учињених пред другостепеним судом и погрешне примјене материјалног права и предлаже да се обе нижестепене пресуде преиначе и одбије тужбени захтјев уз накнаду трошкова поступка, увећану за трошкова састава ревизије у износу од 1.895,40 КМ или укине и предмет врати на поновно суђење.

Одговор на ревизију није поднесен.

Ревизија је дјелимично основана.

Тужитељ захтјевом у тужби тражи да му тужени исплати по основу неплаћених закупнина износ од 116.560,87 КМ са законским затезним каматама, те износ од 525,00 КМ, од чега: на име додатних трошкова службених дневница износ од 225,00 КМ, на име накнаде за трошкове погонског горива износ од 300,00 КМ, а да уколико суд не усвоји тако постављени захтјев, да евентуалним тужбеним захтјевом тражи на име амортизације средстава која су предмет закупа, за период од 1.5.2017. године закључно са априлом 2018. године, износ од 24.592,47 КМ са припадајућом законском затезном каматом у износу од 7.970,17 КМ од 15.10.2020. године до исплате.

Расправљајући о овако постављеном тужбеном захтјеву првостепени суд је утврдио: да су тужитељ (закуподавац) и тужени (закупопримац) дана 27.9.2016. године закључили уговор о давању у закуп инжињерских материјално-техничких средстава ОС БиХ (даље: техничка средства), број: ..., по основу ког је закуподавац дао закупопримцу под закуп та средстава - пловне чланке из комплекта понтонског моста Р..(24 комада) и Р., Р... (4 комада) означена у члану 1. уговора; да је наведени уговор закључен на одређено вријеме, на период о једне године (члан 3. уговора), рачунајући од дана преузимања опреме тако да је уговор трајао до 3.4.2017. године; да је цијена закупа техничких средстава уговорена „на дневном нивоу“, да је у члану 2. став 2. уговора одређена у појединачним износима по количини/комаду и да у цијену није укључен порез на додатну вриједност, други порези и таксе...; да је купац прихватио техничка средства и обавезао се да ће плаћати закуподавцу закупнину у уговореним мјесечним износима; да је захтјевом број ... од 10.4.2017. године тужени затражио од тужитеља продужење употребе техничких средстава за „наредних 6 мјесеци, уз обећање да ће обавезе према тужитељу, уплаћивање мјесечне закупнине до краја радова, у цијелости бити реализоване од стране туженог“; да дописом број ... од 26.5.2017. године тужитељ није прихватио наведени захтјев и позвао је туженог да изврши поврат изнајмљених средстава и на измирење преузетих уговорних обавеза; да је тужени наставио користити предмет закупа и након протеча уговореног једногодишњег периода из члана 3. наведеног уговора, све до 17.5.2018. године и да тужитељ у том периоду није тражио поврат техничких средстава него је наставио са издавањем фактура и са испуњењем својих обавеза везаних за обилазак техничких средстава, као што је то и до тада чинио;

да је извршен поврат предмета закупа, што је потврђено обостраним потписивањем записника о пријему средстава која су предмет закупа број: ... од 17.5.2018. године; да према налазу финансијског вјештака Д.П. из Б., обрачуната накнада за закуп за период од 1.5.2017. године (након истека периода на који је предметни уговор закључен), до 30.4.2018. године према елементима обрачуна накнаде из тог уговора износи 73.219,00 КМ (без пореза на додатну вриједност), а да увећана за износ обрачаног пореза на додатну вриједност од 12.447,22 КМ, укупна обавеза туженог износи 85.662,22 КМ.

На основу овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио, да кориштењем техничких средстава од стране туженог и након истека времена на које је наведени уговор о давању у закуп техничких средстава закључен, исти у смислу одредбе члана 596. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", број 29/78, 39/85 и 57/89, те "Службени гласник Републике Српске" број 17/93, 3/96 и 39/03 и 74/04, даље: ЗОО), није прећутно обновљен између уговорних страна на неодређено вријеме; и да у ситуацији када су се тужитељ и тужени и након истека времена на које је предметни уговор закључен наставили понашати као закуподавац и купац (тужени је као купац наставио користити предмет закупа, а тужитељ је као закуподавац наставио са издавањем фактура туженом на име закупа и са обиласком, ради контроле средстава која су предмет закупа), да важи законска фикција, да је између уговорних страна закључен нови уговор о закупу на неодређено вријеме, под истим условима као и претходни уговор; и да је стога, тужени у обавези да тужитељу исплати закупнину по основу кориштења предмета закупа. Слиједом наведеног, првостепени суд је усвојио захтјев за исплату закупнине за период од 1.5.2017. године до 30.4.2018. године у износу од 85.666,22 КМ, у који је урачунат порез на додатну вриједност (обрачунат од стране наведеног вјештака у износу од 12.447,22 КМ) и износа од 525,00 КМ, на име додатних трошкова тужитеља предвиђених чланом 5. уговора од 27.9.2016. године, везаних за обилазак и контролу предмета закупа, са законским затезним каматама од 22.4.2019. године (као дана подношења тужбе), а како је усвојен примарни захтјев, суд је навео да се указало беспотребним одлучивање о евентуалном тужбеном захтјеву.

Другостепени суд је прихватио чињенична утврђења и правне закључке првостепеног суда да је предметни уговор прећутно обновљен према истим условима из раније закљученог уговора и оцијенио је жалбене наводе о оспоравању правног основа за дневнице и друге трошкове и накнаде од стране тужитеља уз тврдњу, да тужени током поступка, а ни у жалби издатке по тим основима није оспоравао конкретним чињеницама, а да основаност тог потраживања произлази из предметног уговора. У погледу жалбених навода да је првостепени суд повриједио одредбе материјалног права када је тужитељу досудио порез на додатну вриједност другостепени суд је становишта, да како је тужитељ обвезник пореза на додатну вриједност, а на основу уговора о закупу је дао своју имовину на кориштење туженом (закупцу) ради остваривања прихода, да је тиме настала обавеза плаћања тог пореза за изнајмљена средства туженом, по основу уговора о закупу и да отуда тужитељ има право да захтијева од туженог на име закупа и порез на додатну вриједност.

Одлука другостепеног суда није у свему заснована на закону.

Уговором о закупу у смислу одредбе члана 567. ЗОО обавезује се закуподавац да преда одређену ствар закупцу на употребу, а купац се обавезује да му за то плаћа одређену закупнину. Према одредби члана 596. став 1. ЗОО, кад по протеклу времена за које је уговор о закупу био закључен, купац продужи да употребљава ствар, а закуподавац се

томе не противи, сматра се да је закључен нови уговор о закупу неодређеног трајања, под истим условима као и претходни.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да су тужитељ и тужени 27.9.2016. године закључили уговор о закупу техничких средстава на период од једне године и да је тужени по истеку уговореног рока наставио да користи средства која су предмет закупа; да, иако се тужитељ није сагласио за захтјевом туженог о продужењу кориштења предмета закупа, с обзиром да по протеклу времена на које је уговор закључен није тражио од туженог (вансудским путем, а ни путем суда), предају у посјед средстава која су предмет уговора, да је тужитељ тиме прећутно прихватио да тужени и даље користи предмет закупа, како су правилно судили нижестепени судови. О томе, да се закуподавац након истека рока на који је уговор закључен није противио да закупац и даље користи предмет закупа и да је то прећутно прихватио свједоче: подаци из спецификације трошкова за јуни и јул 2017. године са путним радним листовима, према којим је тужитељ издавао фактуре туженом о закупу техничких средстава на мјесечном нивоу у наведеном периоду; из писмена тужитеља под називом „Подаци за фактуру о закупу предметних средстава на мјесечном нивоу из којих произлази за јуни 2017. године са обрачунатом закупнином у износу од 6.018,00 КМ; као и из фактуре о утрошку погонског горива за обилазак материјалних средстава тужитеља издатих у закуп туженом након истека предметног уговора, а с тим у вези и обрачунатих дневница у дане обиласка тих средстава на мјесечном нивоу за период мај 2017. година – април 2018. године у износу од 540,36 КМ (од чега се износ од 315,36 КМ односи на утрошак погонског горива, а износ од 225,00 КМ на дневнице приликом обиласка, ради контроле средстава која су предмет закупа); и друге бројне документације у том правцу, коју је правилно оцијенио првостепени суд, што је прихватио и другостепени суд.

С обзиром да је тужени по протеклу времена на које је уговор о закупу закључен, наставио да користи предмет закупа, да се тужитељ томе није противио, него је нови уговор прећутно прихватио, супротно наводима ревизије, и по оцјени овога суда, непротивљењем тужитеља (конклюдентним радњама), како је већ речено, закључен је нови уговор о закупу на вријеме које није одређено и под условима као и претходни уговор, како су правилно судили и нижестепени судови.

Како према утврђењу нижестепених судова тужени није извршио своје обавезе преузете обновљеним уговором, које се односе на закупнину за спорни период, чију висину је у допуни налаза од 25.12.2020. године обрачунао поменути вјештак у износу од 85.666,22 КМ, од чега се износ од 12.447,22 КМ односи на порез на додатну вриједност и на друге трошкове предвиђене чланом 5. уговора, у износу од 525,00 КМ (о којима је непријед било говора), према налажењу овога суда, сагласно одредби члана 583. став 1. ЗОО, тужитељу припада право на исплату неисплаћене закупнине за спорни период у износу од 73.219,00 КМ и наведених трошкова у износу од 525,00 КМ, са законским затезним каматама од 22.4.2019. године, као дана подношења тужбе.

Поред наведеног, и под условом да тужитељу не припада право на закупнину како ревидент тврди, с обзиром да суд није везан правним основом тужбеног захтјева (члан 53. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број 58/03 до 61/13, даље: ЗПП), тужитељу би сагласно одредби члана 219. ЗОО за спорни период припадало право на накнаду на име користи коју је тужени имао употребом туђих (тужитељевих) ствари у висини која одговара, најмање висини закупнине коју би тужени

морао плаћати тужитељу за кориштење предметних средстава, како је у конкретном случају и обрачуната, па у сваком случају, дакле и по том основу, тужитељу припада право на закупнину у износу као у изреци ове пресуде.

Насупрот наведеном, захтјев за плаћање пореза на додатну вриједност у износу од 12.447,22 КМ, по оцјени овога суда није основан, на што се с правом указује у ревизији. Ово из разлога, што је сагласно одредбама чланова 3, 4. и 12. Закона о порезу на додатну вриједност („Службени гласник БиХ“, број 9/05 до 33/17), на којим је другостепени суд у том дијелу засновао своју одлуку, обвезник пореза на додатну вриједност тужитељ, како је и другостепени суд навео у својој одлуци, а не тужени. Код таквог стања ствари и чињенице да ранијим уговором од 27.9.2016. године, а тиме ни обновљеним уговором, тужени није преузео обавезу плаћања пореза на додатну вриједност, него је у уговору наведено да тај порез није урачунат у цијену закупнине, према схватању овога суда, нема основа у утврђеном чињеничном стању и материјалном праву да порез на додатну вриједност плаћа тужени, што би био у обавези само да се уговором на то обавезао, на што тужени – позивом на одредбе чланова 17. став 1. тачка 1. и 38. и 39. истог закона, у вези са чланом 21. Закона о систему индиректног опорезивања („Службени гласник БиХ“, број 44/03 до 91/17), основано указује у ревизији.

С обзиром да је тужени у овом ревизионом поступку успио у сразмјерно незнатном дијелу, у односу на ревизијом побијани дио правоснажне одлуке, није било основа за преиначење одлуке о трошковима поступка (члан 386. став 3. ЗПП).

Слиједом наведеног, а на основу одредбе члана 248. и 250. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Предсједник вијећа
Горјана Попадић

Таџност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Билјана Аџић